

Monumentnummer*: 530403

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 01 september 2008
Kadaster deel/nr 82996/37

Woonplaats* Wassenaar
Gemeente* Wassenaar
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam Wassenaar
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Wassenaar	F			10475
Wassenaar	F			11168
Wassenaar	F			4470
Wassenaar	F			10709
Wassenaar	F			10697
Wassenaar	F			5635
Wassenaar	F			10477
Wassenaar	F			10681
Wassenaar	F			10703
Wassenaar	F			8722
Wassenaar	F			10712
Wassenaar	F	10777	A9	
Wassenaar	F	11135	A7	
Wassenaar	F			11141
Wassenaar	F	11135	A4	
Wassenaar	F			10177
Wassenaar	F			11134
Wassenaar	F			11144

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	F	10777	A17	
Wassenaar	F	10777	A21	
Wassenaar	F	10777	A18	
Wassenaar	F	10777	A6	
Wassenaar	F			10701
Wassenaar	F			10710
Wassenaar	F	10777	A4	
Wassenaar	F			10764
Wassenaar	F	11135	A3	
Wassenaar	F			10695
Wassenaar	F			10607
Wassenaar	F	11135	A9	
Wassenaar	F	10777	A1	
Wassenaar	F	11135	A13	
Wassenaar	F	10777	A20	
Wassenaar	F	10777	A13	
Wassenaar	F	11135	A5	
Wassenaar	F	10777	A12	
Wassenaar	F	10777	A11	
Wassenaar	F	10777	A7	
Wassenaar	F	11135	A10	
Wassenaar	F	10777	A5	
Wassenaar	F	10777	A2	
Wassenaar	F	10777	A19	
Wassenaar	F	10777	A8	
Wassenaar	F	11135	A12	
Wassenaar	F	10777	A14	
Wassenaar	F	10777	A10	
Wassenaar	F	11135	A8	
Wassenaar	F	11135	A2	
Wassenaar	F	11135	A1	
Wassenaar	F	11135	A6	
Wassenaar	F	10777	A3	
Wassenaar	F	11135	A11	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wassenaar	F			10702
Wassenaar	F			10704
Wassenaar	F			10713
Wassenaar	F			10793
Wassenaar	F			10478
Wassenaar	F			10774
Wassenaar	F			10699
Wassenaar	F			10682
Wassenaar	F			11146
Wassenaar	F			10608
Wassenaar	F			5634
Wassenaar	F			7758
Wassenaar	F			6374
Wassenaar	F			10711
Wassenaar	F			11132
Wassenaar	F			5633
Wassenaar	F			11145
Wassenaar	F			4468
Wassenaar	F			10661
Wassenaar	F			10707
Wassenaar	F			11061
Wassenaar	F			10763
Wassenaar	F			10705

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: op de bijbehorende kaart aangegeven met nr.2

DE HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorende bij de historische buitenplaats Rust en Vreugd gaat terug tot aan het einde van de 17de eeuw, wanneer er sprake is van een boerderij op de plek van het voormalige landhuis (nu appartementencomplex). Een kaart uit deze periode geeft deze boerderij aan, met een recht pad naar de Heereweg (nu Rijksstraatweg). Aan de achter(west-)zijde vormt de Zijlwetering ook al in de 17de eeuw de aanvoerroute naar het terrein. De transformatie van boerderij naar buitenplaats vindt plaats in de derde kwart van de 18de eeuw, wanneer Mr. Gabriel Bourcourd de buitenplaats "Rust en Vreugde" sticht. Omstreeks deze tijd werd het genoemde pad tot rechte oprijlaan verbreed met wallen aan weerszijden, die, zoals tot op heden, van de Rijksstraatweg naar de huisplaats leidt. Even voor de huisplaats wordt deze hoofdweg haaks gekruist door een eveneens van laanbeplanting voorziene dwarsas, de huidige Van Ommerenlaan (voorheen de Buurweg, vermoedelijk in oorsprong een Middeleeuws pad over de strandwal).

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De aanleg van het aan de noordzijde van de oprijlaan gelegen en door de Rijksstraatweg begrensde langwerpige rechthoekige bosperceel, dat ook toen al tot Rust en Vreugd behoort, gaat wellicht tot in de 18de eeuw terug. Het kadastraal Minuutplan uit 1822 geeft globaal de aanleg van dit bos weer, die bestaat uit een schuine oost-west verlopende zichtas met landschappelijk profiel, die het perceel in twee driehoeken verdeelt. De brede zichtas is grotendeels intact en heeft in het midden een berceau van taxusbomen. Beide driehoekige terreinen worden ook thans nog doorsneden door slingerpaden. De kaart van Rust en Vreugd uit ca. 1848 geeft een gedetailleerd beeld van dit padenpatroon: op stilistische gronden kan het als voorbeeld van een parkbos in vroege landschapsstijl worden beschouwd, die in de laatste kwart van de 18de eeuw in Nederland opgang maakte. In het parkbos parallel aan de Rijksstraatweg loopt een slingerpad met laanbeplanting dat gedeeltelijk een oude klinkerbestrating heeft. Voorts was er in ieder geval in 1822 (Kadastraal Minuutplan) sprake van een parkaanleg in landschapsstijl direct ten noorden van de huisplaats. De alhier gelegen noordelijke vijverarm met parkbos met slingerpaden rondom dateert van voor deze tijd, alsmede de in nog steeds bestaande in een curve verlopende aftakking van de Zijlwetering in de richting van het huis. Laatstgenoemde waterarm vormt een in Nederland bewaard gebleven zeldzaam voorbeeld van een waterallee in landschapsstijl. Ook was er reeds sprake van een rechthoekige nutstuin direct achter (ten westen van) het huis, maar de huidige diepte van dit perceel wordt voor het eerst aangegeven op de kaart van Rust en Vreugd uit ca. 1848, wanneer de buitenplaats sinds 2 jaar in bezit is van Eduard van der Oudermeulen. Laatstgenoemde breidt de genoemde langwerpige rechthoekige bosaanleg met slingerpaden ten noorden van de oprijlaan tussen de Rijksstraatweg en van Ommerenlaan vòòr 1850-1851 (Topografische en Militaire kaart) tot de Rust en Vreugdlaan uit. Een korter pendant van dit bosperceel direct ten zuiden van de oprijlaan, eveneens ingesloten tussen de Rijksstraatweg en de van Ommerenlaan, werd pas na 1839 (kaart Noorda) en vòòr 1850-1851 (Topografische en Militaire kaart) bebost en van een slingerpadenpatroon voorzien. Deze dan nog tot de buitenplaats Oud-Wassenaer behorende bosaanleg komt pas in 1871 in bezit van Eduard's zoon en erfgenaam, Cornelis Jan van der Oudermeulen, die in dat jaar de buitenplaats Oud-Wassenaer verwerft, op deze buitenplaats gaat wonen en Rust en Vreugd verhuurt. De thans nog herkenbare sterke visuele relatie tussen het park van Oud-Wassenaer en Rust en Vreugd is aan deze eigendomssituatie toe te schrijven en kreeg na de uitvoering van het ontwerp van de tuinarchitect Eduard Petzold voor het park van Oud-Wassenaer in 1877 zijn huidige vorm. In 1886, wanneer de buitenplaats wordt gehuurd door L.J. Tempelman, wordt door de bij de Dienst Gemeentewerken Rotterdam werkzame tuinbouwkundige A. Lebbink een plan voor de parkaanleg met vijverpartij in landschapsstijl ten noorden van het landhuis samengesteld, waarvan echter niet duidelijk is of dit plan in deze periode geheel wordt uitgevoerd. De bonnekaart uit 1888-1913 alsmede andere topografische kaarten vòòr 1923 weerspreken namelijk de totale uitvoering van dit plan. Genoemde bonnekaart maakt wel duidelijk dat in ieder geval een deel van het plan van Lebbink is uitgevoerd: de bestaande waterallee in landschapsstijl wordt een stuk ingekort, ter plaatse komt een ruime cirkelvormige oprit naar het landhuis en vanuit het landhuis wordt in noordoostelijke richting een ruim doorzicht geschapen op een parkweide, die voorheen deels bebost was. Bij de bouw van dit nieuwe landhuis in 1923 naar ontwerp van S. de Clercq voor de toenmalige eigenaar, het echtpaar Van Ommeren- de Voogt vindt tegelijkertijd een verandering in het park plaats. Een stuk parkbos wordt voor de bouw van het landhuis gekapt. Zo het genoemde plan van Lebbink niet al eerder totaal werd uitgevoerd, vond de afronding van de uitvoering van dit plan plaats omstreeks de tijd van de bouw van het nieuwe landhuis. In overeenstemming met het plan van Lebbink wordt de waterallee in landschapsstijl, na eerder te zijn ingekort, wederom in curven in de richting van de Van Ommerenlaan verlengd. Ook de vijverarm ten noorden van deze waterallee wordt in deze richting verlengd en een nieuwe vijver in landschapsstijl langs de Van Ommerenlaan wordt als verbinding tussen beide waterlopen uitgegraven, waardoor het nieuwe landhuis aan de voorzijde een doorzicht op een ruime waterpartij in landschapsstijl heeft gekregen. Door deze verlenging en heraanleg van de waterpartij is het nieuwe landhuis als het ware op een eiland komen te liggen. Aan weerszijden van het landhuis werden nieuwe boom en heestergroepen geplant. Een bijschrift van een foto van het nieuwe landhuis met vijverpartij in het tijdschrift buiten uit omstreeks 1925 (Afdeling Speciale Collecties Landbouwniversiteit Wageningen,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

niet nader gespecificeerd) ondersteunt de veronderstelling dat de vijverpartij naar het plan van Lebbink pas omstreeks de bouw van het nieuwe landhuis in 1923 is uitgevoerd. Het onderschrift luidt: "villa Rust en Vreugd met de nieuw uitgegraven vijverpartij". In 1928 laat het echtpaar Van Ommeren- de Voogt aan de Zijlwetering uit charitatieve overwegingen een appartementencomplex (WAVO-park) bouwen. Het rechte waterkanaal direct ten westen van de Zijlwetering, dat al op het Kadastraal Minuutplan uit 1822 staat aangegeven, doet sindsdien dienst als wateras tussen het nieuwe landhuis en het hart van het appartementencomplex. Omstreeks 1935 werd aan de Van Ommerenlaan, in de wigvormige ruimte tussen de in oost-west-richting verlopende zichtas en oprijlaan een kleine particuliere begraafplaats voor het echtpaar Van Ommeren-De Voogt ingericht. Ernaast werd toen de nog bestaande heidetuin aangelegd.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG van de buitenplaats Rust en Vreugd is van algemeen belang

- als gaaf bewaard voorbeeld van een parkaanleg in vroege en rijpe landschapsstijl;
- vanwege de in het park voorkomende bijzondere elementen, zoals de aanleg van een particuliere begraafplaats, het langgerekte bosperceel met vroeg-landschappelijk slingerpadenpatroon en de waterallee in landschapsstijl;
- vanwege de veranderingen omstreeks 1923 van het park in rijpe landschapsstijl rondom het nieuwe landhuis;
- vanwege de gaafheid en ouderdom;
- vanwege de stedenbouwkundige waarde als onderdeel van een historische landgoederenzône, die zich vooral in de 19de eeuw heeft ontwikkeld aan weerszijden van de Rijksstraatweg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument